

FÉBÉ diakonissza testvérek emlékezései

Sztehlo Gábor gyermekotthonaiban végzett szolgálatukról

1944-48 között

Taschner Erzsébet (Napsugár)

"Amennyiben megcselekedtétek eggyel az én legkisebb atyámfiái közül, én velem cselekedtétek meg" Máté 25:40

A Pax gyermekotthonba 1945 nyarán kerültünk. Pontosan nem tudom, de F. E. (Ferenczy Erzsébet) óvónő, akivel együtt dolgoztam a "Napsugár"-nak nevezett otthonban, kb. 2-3 hónappal korábban jött, s ő márciusban került oda. Tehát akkor már létezett ez az intézmény. Akkor csak még egy helyen, a Farkastanyán, a központban voltak, később, mikor mi jöttünk, akkor vált szét korosztályok szerint az intézmény. A legkisebbekkel én voltam F. E.-vel. Itt először csak 15-20 gyermek volt, de a korban nagy különbségek voltak. sok volt a "pelenkás" gyermek, de csak 6 évesig voltak itt, a nagyobbak átkerültek a Farkastanyára.

Mi az Árnyas úton, egy magánvillában voltunk eleinte, ott a felsőemeleti részt kaptuk meg, ahol laktak a bárók (egy idős, zsidó származású házaspár). Innen költöztünk át aztán, még 1945 őszén a "Napsugár"-nak nevezett különálló villába (a Dénes u 2 sz. ház a Budakeszi útról nyílik). Itt már 45 gyermek volt a maximum. A kosztot a központból, Farkastanyáról hordták át kis kocsival, itt csak a reggelit készítettük s melegítettük az ebédet. Abban az időben, amikor még nagyon nehéz volt élelemhez jutni, a kic-

siknek felséges kosztjuk volt. Nekik adták az összes tejet, kakaót, néha a kisiskolások rovására is. A két hálóterem tele volt kis vasrácsos ágyakkal, ezeket a János kórházból kaptuk egy nap. Már nem fért el mindenki, s jött Sztéhlo nt úr, hogy próbáljunk még helyet készíteni még 3, és ismét 2, ismét 3 gyermeknek. Hiszen ezeknek életkérdés volt az elhelyezés. Sok gyermek a Baár Madas Gimnázium épületében lévő ideiglenes kórházból került át. Az adatokat nagyon hiányosan tudtuk csak. Volt olyan gyermek, akinek csak keresztnévét tudtuk, (ő pötyögte el), volt akit a testvére bizonyított. Sok testvérpár volt. Itt volt az a gyerek, akit a Fasori Gimnáziumból még Karácsony előtt ismertem meg. Sok volt a zsidó származású gyermek. Felejthetetlen, hogy egy-egy vasárnap délután, mikor volt látogatási idő, hányan jöttek keresni gyermeküket. Nem is egy szülő talált rá több hónapos keresés után gyermekére. Ezek a gyermekek nagyon le voltak romolva, sok ödémás volt. Egy gyermekre, akire rátalált az édesanyja, az öröm nem tartott sokáig, meghalt, Nem volt még 2 éves, a nagyobb testvére a Farkastanyáról minden nap átjött, míg élt a testvérkéje. Sok szülőt Sztéhlo nt. úr beszélt le arról, hogy elvigye az intézzetből a régnemlátott, vagy most megtalált gyermekét, mert ezeknek sem megfelelő lakásuk, sem kosztjuk nem volt. Sztéhlo nt. úr nagyon szeretett átjönni ide a Napsugárba. Ilyenkor játszott a gyermekekkel,- vagy segített ágyakat tologatni, hogy minél több férjen be. A felszerelés az ágyakon kívül minden kevés volt. Mosni a közppontban mostak, de nekünk is volt egy mosógépünk a mindennapi pelenkák, ruhák mosásához. Nagy kert volt, homokozóval, napozóval. A központba, Farkastanyára minden héten egy nap átmentünk F.E.-vel, mert ott Sztéhlo nt úr az otthonok vezetőinek megbeszélést tartott, amelyet Igemagyarázat előzött meg. Utána az aktuális problémák kerültek elő.

Mi, testvérek ebben az otthonban 1947 március 31-ig voltunk. Ekkor már nagyon sok gyermeket elvittek, de újak jöttek, 28-30 gyermek volt még.

Később, 1947 szeptemberig ezek a gyermekek is elkerültek szüleikhez. Akiknek nem volt senkijük, örökbe adta Sztéhlo nt úr. Míg ott voltam, 3 gyermek talált így otthonra. A beteg gyermekek átkerültek a központban lévő betegszobákba, de ez gyakorlatilag a fertőző betegségekre vonatkozott. Nálunk sok volt a legyengült gyermek, jó táplálék kellett nekik. Az említett Péterkén kívül, aki meghalt, még a tavasszal (1946) 2 gyermek halt meg, de már egyik sem helyben, hanem kórházban. Gyógyszer és vitamin a helyzethez képest bőven volt. Sok volt a külföldről kapott konzerv is. Ruházatuk szedett-vedett volt. Eleinte hoztak ruhát magukkal, de az a szegényes kis holmi is tele volt féreggel. Később "mackó ruha" tartalékunk volt, abból kapott mindenki. Itt cserép-kálykában fűtöttünk, volt elég tüzelőnk.

Legkedvesebb énekünket a gyermekek kis bizonytalan hangján szívesen hallgatta Sztéhlo nt úr:

"Csupa napsugár, csupa napsugár,

csupa napsugár a szív, hol Jézus a Király"

Schaller Kornélia (PAX)

1945 Husvétja előtt, Nagycsütörtökön néhány gyermekkel indultunk a Völgy utcai ot-

thonból az Árnyas utra, ahol Weiss Manfréd villát kapta meg Sztehlo Gábor a "Jó Pásztor" gyermekmunkához. Másnap, Nagypénteken pihentünk és elcsendesedtünk az ige körül, hogy erőt gyűjtsünk a másnapi nagy munkához, a romok eltakarításához. A garázsban kezdtük el Nagyszombaton a munkát, ahova a romos bútorokat gyűjtöttük össze. Mivel itt egy 2q-ás fűtő test rámsuhant, nem folytathattam a fizikai munkát. Ennek végzésére Zelenák Anna testvért küldték az Anyaházból. Így én csak szellemi irányítója maradtam a munkának. Így is volt bőven tennivaló.

A lassan szaporodó leánykákkal átmentünk a Budakeszi uti Mautner villába. Megkezdődött a komoly tanulás, készülődés a vizsgákra. A többnyire 10-12 éves leánykák szorgalmasan tanultak és sikeresen levizsgáztak. A sok izgalom, amely velejárt, komoly epegöröcsöket váltott ki nálam s így kétszeri eszmélet-vesztés után a János-kórházba szállítottak.

A nyár hátralevő részét az Anyaházban töltöttem, mivel más betegség is fellépett nálam. A gipszből kikerült lában lassan erősödött s az epeműtétet kipihenve, szeptemberben kerültem vissza 35 leánykámhoz, akik között a nyáron Schaller Klára testvér és Babos Otilia testvér helyettesítettek. Örömmel vettem át a munkát, mert a leánykák ragaszkodása meleg családi otthont teremtett. Sok kedves lelki élményben volt részem közöttük. Sajnos, közülük csak egytel maradt meg a kapcsolat, Schuller Mártival, akivel férjhezmenetele után oly közel kerültünk egymáshoz, hogy egyik gyermekének én lettem a keresztanyja.

Még fél évig töltöttünk együtt nagyon kedves, meleg együttlétben időt. A nevelés körüli nézeteltérés miatt, sajnos ott kellett hagynom a munkát.

Gyulai Erzsébet Emma (PAX)

A Pax intézményben megalapításától az ottani diakonissza-munka befejezéséig szolgáltam: pénztáros, adminisztrátor, könyvelő, levelező, majd irodavezetői minőségben. természetesen ezek e a munkák az akkori időben nem az íróasztal melletti ülésben merültek ki, hanem igazi diakonissza szolgálat volt.

A messzi távlat, a gyorsan elrohanó évek sok mindent homályba borítanak, de mint egyik legszebb szolgálatomra emlékszem vissza erre az időre. Előttem áll egészen világosan a költözködés az Árnyas úti telepre. Jármű nem közlekedett még, valami lovaskocsi szállította később a szerény holmikat, Sztehlo Gábor nt.-vel kettesben az irodai felszerelést költöztettük. Ő Luther-kabátban (így biztonságosabb volt), hátán egy hatalmas teli zsákkal, én egy nagy oldaltáskával, kezemben az írógéppel, mentünk a Völgy utcából az Árnyas útra. Soha nem felejttem el, amit Sztehlo nt. mondott: "Semmink nincs, sem ennivalónk, sem pénzünk, de hiszem az Úr, Aki megbízott ezzel a szolgálattal, megadja a hozzávalót is." Ilyen hittel indult az egész és a kicsi mag nagy fává nőtt. Az Úr megáldhatta szolgájának bizodalját és hűségét. Eleinte nagy szegénység volt, de a mindennapi mindig megvolt mindenkinek.

A sok nyomorúságból jövő gyermekarcokat nem lehet elfelejteni. Jöttek pénzért, ami füzetre, írószerekre kellett, közben elmondták életüket, beszéltek szüleikről, akikről a legtöbbet semmit sem tudtak, akikről tudtak, azokról csak a legnehezebbet.

Előttem áll egy kis feketehajú, feketeszemű fiúcska emléke és története. Apja

munkaszolgálatos volt, nem tudott róla semmit, őt édesanyjával együtt Auschwitzba hurcolták, édesanyját elpusztították, őt a legrettenetesebb munkákban használták fel ott a haláltáborban.

Kedvesek, közvetlenek voltak a gyermekek, Sztehlónt mindegyiknek tudta életét, történetét, szükségét, ott segített, ahol éppen kellett.

Az Úr később kirendelte a segítséget és gazdagon megáldotta a munkát és a Benne való bizodalmat, lelkiekben szellemiekben, testiekben. A Pax egész gyermekvárossá nőtt.

Budapest, 1975. március 27.

Weinstock Eszter ápolónő (PAX)

Az alábbiakra emlékezem:

Háború után 1945 tavaszán kerültem a Budakeszi út Gyermekotthonába. Ott berendeztünk egy villa-lakást, amit gyermek-kórháznak használtunk. És ott tápláltuk fel a deportált szülők gyerekeit, volt olyan is akit a romok között találtunk nagyon leromlott állapotúan és betegen. Ezeket a gyereket azután kezelésbe vettük. Én mint ápolónő ödolgoztam a gyerekek között.

Támogatást a Svéd és Dán államokból kaptunk, ami természetes sokféle élelemből állt. Nagyon sok szülő, mikor megjött a deportálásból gyermekét megtalálta a Budakeszi gyermekotthonban. Pontosán nem tudom, hogy mikor kerültem onnan el 1946 vagy 47-ben. Ezekre emlékszem, de sok mindenre nem.

1975 II. 27. Gábor Zoltánné Weinstock Eszter (Budapest 1077 Wesselényi u 13. IV.e.1.)

Taschner Erzsébet (Fasor)

"E világon nyomorúságtok lészen; de bízzatok; én meggyőztem a világot." Ján.16. 33.

1944 december 6-án reggel érkeztünk a Fasori gimnázium (jelenleg a Gorkij fasor; OPJ székháza) épületébe, Mária ft, Csapó Margit t, Kovács Erzsébet t, és én. Akkor, azokban a napokban szerveződhetett, mert mi már 8-10 óvodás korú gyermeket, 15-20 felnőttet találtunk ott. Egy védőnő volt a kezdeti napokban az irányító. Utána nagyon hamar benépesült az épület. Sztehlónt. úr küldte "beutalóval" Budáról az embereket. Karácsonykor kb. 100 asszony volt pici, pólyás gyermekkel és kb 24 óvodás és 4-6 kisiskolás korú gyermek. Az élelemünk Karácsony után elfogyott, a mamák egy ideig szoptattak, majd előkerült a petróleum főző meg a tápszer a kis táskákból, mert mi csak bablevest és fekete kávé tudtunk főzni karácsony után. Karácsonykor

költözött le a pincébe az egész intézmény (Szenteste tartottuk az ünnepélyt, s akkor egy nagyon erős légítámadás alatt azonnal leköltöztettünk mindenkit). Mi, 4 testvér még szilveszterig a kapu melletti szobában, tört ablakú, hideg, tüzelőnélküli szobában laktunk, majd a mosókonyhába leköltöztünk.- Az intézetnek a Wagon Lids, a Nemzetközi Hálókocsi Társaság odaadta a felszerelését. Nagyon sok, kb. 500 finom takaró, lepedő, párna volt a díszteremben fent leltáron. Sok ezüst evőeszköz is volt. Ha jöttek a beutalóval, kaptak ágyneműt.

Sok kisebb ellenőrzés (katonai) is volt. Csak 2 férfi volt a beutaltak közt. Egy magát gyógyszerésznek nevezett, másik rokkant volt. Ekkor nem vittek el senkit, előzőleg az oldalkapukon nagyon sokan kimentek, eltűntek, s 2-3 óra múlva visszajöttek.

Mi minden este tartottunk áhítatot, meg mondtuk, hogy szeretnénk mindenkit ott látni. Sokan ott is voltak. Egyszer Sztehlo nt úr is tartotta. Karácsonyig talán 3-szor láttuk személyesen, telefonon annál többet, törődött velünk, majdnem mindennap kérdezte, megvan-e mindenünk, mi kellene, kik érkeztek. Dec. 20-tól megengedte, hogy aki jön "beutaló" nélkül, bejöhessen, de már ekkor alig 10 ember jött. - Lenn a pincében a másik helyiségben ott volt a Fiúgimnázium igazgatója is a családjával (Nevét most nem tudom). Szilvesztertől nem volt kenyérünk, egy-egy gyertya világított, vizet valahonnan kintről hoztak egy ideig. Volt egy kisfiúnk is, kicsi termetű volt, de végül kitűnt, 15 éves volt. Nagyon élelemes zsidó fiú volt, ő vállalkozott, hogy hoz nekünk kenyeret. Nem akartuk elengedni abban a tűzharcban, de végül is kiszökött. A Lövölde téren át, az Izabella utcából hozta nagy kincsét, egy 2 kg-os veknit. Reggel ment ki és d.u. 5-kor ért haza. Ünnepeztük őt. A kenyérből, mivel jó száraz volt, 100 szeletet vágott egy ügyes asszony. Papírvékony szeletek voltak, de kenyér volt. A kisfiúnak többet akartunk adni, de őnem fogadta el. Volt az utolsó pillanatig kekszünk és kockacukrunk is, több ládával. Ezt osztottuk ki reggelihez. Éhen nem halt senki, talán ez a keksz-cukor segített. Volt vagy 10-12 rekesz keksz és cukor 2-3 nagy zsákban (50 kg). Mikor január 13-án az oroszok jöttek, akkor még meghagyták ezt, de a második csapat elvitte a maradékot. A harmadik újra hozott egy fél zsák cukrot.

Egy pici gyermek halt meg éhen, édesanyja nem táplálta, bár volt teje. Ott a kertben temettük el. Anyja a temetésre sem jött ki. A házat nem érte bomba, csak akkor sérült meg erősebben, mikor a szemközti házat (ma kínai követség) érte találat. Épp fenn voltam a "raktárban", a díszteremben, amikor a nagy légnyomástól a másik lépcsőházig jutottam, s alig bírtam felfogni, hogy kerültem oda. Lent a pincében ágy-ágy hátán volt, nagykabátban jártunk, de nem fáztunk. Január 5-től minden éjszaka a Városligetből hangszórók zenéltek, akkor már éjszaka csend volt. Beszélt is az orosz mikrofonon, onnan tudták az emberek, hogy Újpest már szabad lesz, mert jan 13-án délután jött az első orosz (épp áhítat volt s az levette a sapkáját!) s voltak, akik még aznap elmentek, de másnap tömegesen mentek Újpestre. Mi jan. 15-én mentünk át a Damjanich u nyomdánkba. Akkor ott már nem sokan maradtak, 8-10 kisgyermek, akikre a két idősebb védőnő vigyázott és 5-6 felnőtt maradt ott. A raktárunk üres lett. Ezek a kisgyermekék átkerültek a két házzal arrébb lévő Árvaházba. Ez nem tudom, kié volt, egy gyermekkel találkoztam később az Árnyas úti otthonban.

Mi a nyomda pincéjében Ferenc t, Pál t. és F. t. öccse és sógornője és egy öreg néni társaságában voltunk. Az öreg néni segített odaát a konyhán Erzsébet t-nek s így velünk jött. Ő hordozta át a homijainkat is a kerten keresztül. Itt a pincében febr. elejéig voltunk. (Édesanyám febr. 1-i születésnapján meglátogatott minket de az én febr.15-i

születésnapom már nem itt volt, hanem a József u -ban, t.i. odamentünk.)

Sztehlo nt úrral a kapcsolat megszűnt karácsony tájban s csak egyszer beszéltünk vele, megszakított vonal volt akkor is, karácsony után.

Csapó Margit (Fasor)

1944 év október végén szüleimtől elköszöntem, ahol szabadságon voltam, hogy anyaházunk testvérközösségével együtt nézzünk a bizonytalan jövőelé. Énekünk szavaira gondoltam: "hogya jó a baj, s veszély, csak együtt leljen minket". Nehéz volt a búcsú szüleimtől, hiszen édesanyám könnyes szemmel mondta a jól ismert, sokszor hallott történetet: "háború volt, amikor születtem és ismét háború. A háború, nyomorúságot, árvaságot, könnyeket és pusztulást hoz."

Új munkahelyre kerültem a Bp. Vilma királynőúti "Jó Pásztor" otthonba, ahol a háború nyomorultjai voltak. Gyermekek, csecsemők, anyák, árvák és menekültek, üldözöttek. Oda mentették és ott rejtegettük őket. Már a számukra sem emlékszem, de óránként változott a szám.

Ami a legemlékezetesebb maradt bennem, látni a gyermekeket szüleik nélkül, vagy édesanya fájdalmas sírását hallani azért, aki nincs, mert az összebombázott házból őt mentették ki, de gyermekét nem tudták.

Emlékszem, hogy nagyon határozottan és keményen kellett kiállni gondozottaink mellett, mikor nyilas megbízottak jöttek, hogy adjuk át a névsort, vagy engedjük őket körülnézni. Ezt semmi áron sem engedték.

Sokszor elgondoltam, hogy én is háborús gyermek voltam, de a 18-as háború nem volt ilyen szörnyű, ez is fokozódik, a gyűlölet is nő, növekszik. Óh Urunk, könyörülj rajtunk, hogy újabb háború ne legyen, ne ezek növekedhessenek, hanem a béke, az élet és a szeretet.

A felszabadulás után szűnt meg ez az otthon és 4 testvértársammal együtt más munkába kerültünk.

Kiskôrös, 1975. III. 29.

Kovács Erzsébet (Fasor)

Emlékezés 1944. év utolsó napjaira Pesten a Vilma királyné úton létesített otthonra

Úgy emlékszem, hogy 1944. november hónap elején kerültünk a fent említett otthonba négyen mint diakonisszák.

Az én beosztásom a gazdasági rész volt. Főzni kellett kb. 60-80 személyre. A gondozottak létszámán kívül mindig akadtak betérőéhes emberek. Ugyanis észrevették a kitett fehér zászlót és így bizalommal tértek be egy kis meleg ételre. Ezek az emberek főleg a munkaszolgálatos, sárgacsillagos emberek voltak, akik barikádokat készítettek, később ágyúkat toltak odébb, stb., tehát az élvonalban voltak.

1944. december 24-én, Karácsony estéjén elnémult a telefonunk. Így megszakadt a

kapcsolatunk a külvilággal. Ettől kezdve pincelakók lettünk. A lövöldözések és bec-
sapódások mindig közelebből hallatszottak. A ráncbízottakban fokozódott a félelem.
Az édesanyák gyermekeikkel együtt sírtak, jajveszékeltek. 1945. január elején a "Get-
tôk" felszabadultak. Többen kérték, hogy mehessenek haza. Mivel mi nem tudtunk a fi-
atal anyáknak kellő védelmet biztosítani, elengedtük őket. Gyermekeikkel együtt
távozott, aki tudott.

A szülők nélküli gyermekekről kellett gondoskodnunk. Üzenetet kaptunk a Benczur
utcából, hogy ottan létesült egy Árvaház zsidó gyermekek számára, vigyük oda az
egyedül maradt gyermekeket. Így elszállítottuk őket s ott már biztonságban voltak.
A gondozottak nevére egyre sem emlékszem. sok-sok fájdalom volt akkor, így a nevek
nem voltak lényegesek számomra, csak az, hogy a ráncbízottak védelembe jussanak.
Egy kedves emlékem van csupán abból az időből, amikor már a villamosok megindul-
tak. Sok utas lévén a villamoson, örültem, hogy állóhelyet kaptam. Egyszer csak egy jól
öltözött férfi felállt átadta a helyét nékem. Mondta, hogy ő ismer engem és azokat a
testvéreket is, akikkel együtt voltam. Ő sárgacsillagos volt, mondta és hálás azért,
hogy a családját megmentettük. Ő nem felejt el minket. A nevére nem emlékszem.
Ezeket tudtam leírni harminc év távlatából, csupán emlékezetből. Sajnos feljegyzéseim
nem maradtak.

Nyíregyháza, 1975. március 16-án.

Kovács Erzsébet nyugdíjas, volt diakonissza

Szeretett Mária Főtestvér! Jelenések 4,11.

A mai napon szeretettel gondolok oda. Hű Urunk áldja meg új életét az Ő gondolatai
szerint és adjon naponként annyi erőt, amire éppen szüksége van. Jó tudni, hogy nem
tetszik egyedül lenni.

Mostanában sokszor gondolok a fasori gimnázium alagsorában töltött félelmes
napokra. - Azok a fiúcskák, kik ott voltak annak idején, most már felnőtt férfiak.
Egyszer a televízióban mutatták a fényképüket. Például Sugár András nevét kiabálta
az egyik és mondtak még több nevet, akik ott dolgoznak a rádió-televíziónál. Hogy
azután tényleg közülök valók, azt csak úgy, személyes beszélgetésnél tudhatná meg
az ember.

Többször elmondtam már a családban és ismerősöknek azt is, hogy hogyan tapasztal-
tuk meg hű Urunk segítségét akkor is amikor Mária főtestvérrel ketten mentünk a Gyu-
lai néniért és annak testvééréért a Keglevich utca egyik házának a pincéjébe, hogy a két
elhagyott nénit a József utcába kísérijük. Amikor az egyik orosz katona megszólalt
magyarul erre a valódi orosz kezet fogott velünk és engedte, hogy tovább menjünk.
Tehát az Úr elküldte az Ő angyalát és szabad volt az út számunkra. Igaz, hogy a
golyók süvítettek felettünk, de hű Urunk védőszárnya betakart. Kivánom, az Ő
védőszárnya takarja be ezután is mindkettőjük életét, hogy eljuthassunk oda mindan-
nyian, ahol a mi hű Urunk helyet készített számunkra.

Az egészségi állapotom sajnos romlik. Az elmúlt napokban kaptam 10 db Strophantyn
injekciót. Csak úgy házhoz járt az orvos. Nehéz kórházba jutni annak, akinek nincs

protekciója. A vérnyomás felszaladt mostanában. Így szedegetni kell a felírott pirulákat. Sok-sok erőt kívánva Mindkettőjüknek igaz szeretettel és hálával

1978.okt. 20. Erzsébet (Kovács)

Simon Mária (Vasas- székház és Fasori Gimnázium)

1944. november utolsó hetében 5-en mentünk a Magdolna utcai Vasas-székházba, hogy berendezzük a menekült gyermekek és felnőttek részére az otthont. Engem dec. 6-án áthelyeztek a Fasori gimnázium épületében lévő intézménybe s ott is maradtam másik 3 testvérrrel együtt. Itt 8-10 óvodáskorú gyermeket és 15-20 felnőttet találtunk. Egy védőnő volt a gondozójuk. Átvettük tőle a munkát, azután már gyorsan szaporodtak védenceink. Karácsonykor már körülbelül 100 asszony volt együtt kisebb, nagyobb gyermekkel, több gyermek anyja nélkül is. Karácsony esete ünnepély közben, amelyen dr. Papp László és Kádár Imre is résztvett, - erős légítámadás miatt - valamennyien leköltöztünk a pincébe.

Január 13-án jöttek be hozzánk az oroszok, 15-én ki kellett költöznünk. Az anyátlan gyermekeket egy közeli árvaházba vittük, mi pedig a Fébé nyomdájában találtunk menedéket.

Az akkori gondozottak közül csak egyről tudok, aki évek múlva felkeresett és azóta évről-évre megjelenik, hogy hálóját kifejezze. Neve: Gábor Istvánné. Még mindig hálás azért, hogy az otthonban menedéket talált családjával együtt.

Egy testvérünk (Huszár Margit) a Csaba u 20 sz. alatti menekült otthonban dolgozott, ahol áldott munkát végzett. 1945. febr. 11- én délután, amikor látogatni ment egy otthonbeli asszonnal együtt, az utcán - Ráth György u. sarkán - egy golyó szíven találta.

1975. jun. 17.

Tóth Adél (Vasas Székház)

1945 márc. 15. körül mentem a Vasas székházba Hűvösvölgyből gyalog. Az otthon lakói közül akkor már többen visszatértek otthonukba.

Az ottmaradt gondozottakon kívül főztünk ebédet a környéken lakó rászorultaknak is. Néhány hét múlva Nagy Matild testvér visszament az elhagyott munkahelyére és az otthon vezetését a pénztárral együtt nekem adta át.

Rövidesen felszámoltuk az otthont, akik még a gyermekek közül ott voltak, azokat áthelyezték a Pax-ba a Budakeszi utra.

Sikuta Margittal ketten addig maradtunk még ott, míg a felszerelési tárgyakat el nem szállították a Budakeszi utra. Ezekben a napokban tért be hozzánk fáradtan és éhesen Sztehlo lelkész úr. Gyalog jött Budáról. Zsíroskenyeret és teát tudtunk neki adni, mert más már nem volt. Minden fel volt számolva.

Sztehlo lelkész úr utasítására a megmaradt pénzt elszámolással együtt Simon Mária Budakeszi uti otthon vezetőjének adtam át. Április végén a munka végleg befejeződött a Vasas székházban és visszatértünk az Anyaházba.

Budapest, 1955. április 7.

Bátky Mária (Vasas Székház)

Emlékezetem szerint 1944. dec. 1-től küldtettem a Vasas- Székházba dolgozni, kb. 60 nő és 40 gyermek volt együtt.

Az én feladatom a főzés volt, amiben Sikuta Margit testvér segített időnként és a gondozott asszonyok közül is. 1945 március 10-ig végeztem ezt a munkát.

Személyekre név szerint már nem emlékszem. De mindazt, ami ott történt velünk a 91.Zsoltár 1-4. és 10 versében foglalom össze. Mert nemcsak az üldözöttek részesültek Isten oltalmában, hanem mi is, akik dogozóként voltunk velük, az Isten oltalmában voltunk elrejtve és megőrizve.

Csak Isten iránti hálával gondolok vissza ezekre a próbás és nehéz időkre és az Úr hűséges oltalmára és szabadítására.

Nagy E. Matild (Magdolna utcai Vasas székház)

1944 november utolsó hetében mentem be Bpestre a Magdolna utába, hogy ott a Nemzetközi Vöröskereszt által létesítendő gyermekotthon munkájában részt vegyek. Az otthon lakói napról napra szaporodtak, ahogy a helyzet a nyilasok terrorja miatt nehezedett. Nemcsak gyermekek, de felnőttek, családok, katonaság elől menekülő fiatalok, börtönből kiszökött politikai foglyok kerestek ott menedéket. Eleinte Sztehlo nt. vette fel az embereket és küldte hozzánk- de mikor megszakadt az összeköttetés Budával, - minden rászoruló befogadtunk, míg helyet tudtunk nekik adni. Így lassan 140-150-en voltunk és az Úr csodálatosan gondoskodott, hogy minden napra kirendelte a szükséges eledelt. Míg lehetett, Sztehlo nt. bőségesen ellátott élelmiszerrel, de az ostrom alatt sokat elvittek belőle és sok tönkre is ment. Legnehezebb éjszakánk január 13-án volt, amikor ott a házunk előtt folyt a harc, de az Úr megőrzött bennünket és mikor az első szovjet harcosok bejöttek a szuterénben lévő nagy tornaterembe, ahol mindenki egybegyűlt, s a sok apró gyermeket meglátták, az egyik lőporfüstös kezével zsebéből egy zacskó cukrot, a másik egy csomag lekvárt kotort elő és adta oda a gyermekek számára, azután szóltanul kimentek. Befogadtunk egy börtönből menekült jugoszláv házaspárt kisfiukkal, meg egy másik férfit, ezek tudtak velük beszélni, meg egy asszony is volt közöttünk, aki tudott oroszul, így bár egyik csoport a másikat váltotta, semmi bajunk nem esett. Ahogy tovább ment a front, másnap két félig éhen halt gyermeket hozott be egy rendőr az utcáról telve tetűvel és betegséggel. Mondtuk neki befogadjuk, de segítsen élelemhez jutni. Ő igazított el a rendőrségre,

ahol Mező Imre már megszervezte a demokratikus rendőrséget és adott nekünk 2 zsák lisztet, babot, ami egyelőre kisegített - néhány nap múlva pedig elvállaltuk a Nemzeti Segély által létesített szükségkonyha felállítását, itt naponta 360 személy számára főztünk, akik kívülről jöttek és ugyanakkor a mieink számára is, úgyhogy nem éhezünk. Naponta mentünk az élelemért bizonyos Piros elvtárshoz, aki mindig szeretettel fogadott és ellátott bennünket. Az Úr arról is gondoskodott, hogy melegben legyünk. Egy hatalmas rakomány kokszt küldött Sztehlo nt. úr - mert központi fűtés volt - ezt a folytonos ágyúzás miatt csak a kapun belül tudták lehelyezni, már behordani nem lehetett, amikor egy hatalmas bomba éppen a szén mellé zuhant, óriási tölcéért csinált, de a háznak nem esett baja, ellenben megvédte az elhordástól a kokszt. A fűtő meg úgy maradt nálunk, hogy mikor haza akart menni, nem tudott, mert éppen ott állt a harc, ahol lakott, így visszajött. Védelmünkről is csodálatosan gondoskodott hú Urunk. A Víg utcai rendőrséget kibombázták és ezek odaköltöztek a Vasas székház földszintjére. Igen megijedtünk, - pár nap múlva hívatott az őrnagy és közölte, ő tudja, hogy itt csupa zsidó és más menekült van, akiket neki fel kellene jelenteni és elfogni, de ne féljünk - még a nyilasokat is feltartóztatja - úgy is volt. Egyszer jött be egy fiatal nyilas éppen ebédnél ültünk s egy kis 4 éves leány ült a szélen, kinyújtotta a kezét feléje, felvette és az jobbról balról megcsókolta, letette a gyermeket, nem kérdezett semmit, elment. Lent pedig az őrnagy szóval tartotta a nyilas vezért, megkínálta itallal stb. - az fel sem jött. Egy éjszaka fiatal asszony jött fel egyhetes kis gyermekével, a Gestapó börtönéből szökött meg. Befogadtuk. Ennek a címét tudom, mert azóta is ír: Pisszer Istvánné Szabó Éva. Műszövnő volt, aki még ma is működik. A kislánya festőművésznek tanult. Sikuta Margit fiútestvére, aki rajztanár és menyasszonyával szintén ott nálunk húzta meg magát, - tanította is később. Most Bécsben él, férjhez ment.

Egy nagyon szomorú eset is történt. Víz nem volt és elég messzire kellett kijárni vízért. Egyik reggel, mikor egy kis szünet volt a folytonos repülőtámadás és a légvédelmi ágyúk zaja nem hallatszott, két asszony elhatározta, kimegy vízért. Nem lehetett őket lebeszélni. Mikor már majdnem a háznál voltak, akna robbant és a kedves fiatal asszony halva rogyott össze, magára hagyva 4 éves kislányát. Ott temettük el az udvaron. Az Úr kegyelme volt, hogy Karácsonykor még szép karácsonyi ünnepet tarthattunk, bár szóltak az ágyúk és az Ige ezt a kedves asszonyt úgy megragadta, hogy átadta a szívét az Úrnak, és úgy hisszük, hogy hazament. Különben az óvóhelyen is mindig tartottunk áhítatot és a rendőrök közül is többen bejöttek, együtt énekeltek, imádkoztak velünk. Később a környék házaiból is sokan átjöttek, hogy legalább éjszakára fogadjuk be őket, mert itt biztonságban érezték magukat. Az Úr szárnyai takartak be bennünket az emberek és bombák elől is.

Bátyk Júlia t. főzött, persze nagy segítôgárdával, de ő ezeket jól tudta kormányozni. Sikuta Margit, Taschner Ilona t volt a gyermekek mellett. Felvettünk még egy mosónőt, takarítóasszonyt, akik fizetést kaptak, de az ott menedéket kereső asszonyok is ígyekeztek mindenben segíteni. A férfiak - mert olyan is jött oda, akit az éhség hajtott, de ki mert menni az utcára - a szállításoknál voltak segítségül, - Juliska néném is, aki szintén ott volt Sztehlo engedélyével, szintén sokat segített. Én április 10-én mentem haza, Juliska néném egy héttel előbb, Dunapatajra. Az Úr csodával határos módon kirendelt egy Patajra való rendőr által vezetett kocsit, aki a rendőrség (demokratikus) részére élelemért ment oda, s az vitt haza mindkettőnket, persze igen körülményes

utazással, többször kitéve a rozoga kocsin a felborulás veszélyének. Vonat nem járt, mert a síneket felszedték egész Patajig.

Ha visszatekintek ezekre az idôkre, csak az az ének tör fel a szívembôl: "Csodálva, imádva tekintek kegyelminek tengeribe".. Mert nagyon közelről tapasztaltuk meg az Úr megôrzô, megtartó kegyelmét.

Még vagy másfél hétig létezett az otthon, igen megfogyatkozott létszámmal elmenetelem után, aztán Sztehlo nt.- ék mindent és mindenkit átszállítottak a budai otthonba.

(Simon Mária részére Nagy E. Matild)

Palotay Gizella (Csörsz utca)

Békesség néktek!

Szeretett kedves Mária fôtestvérem! (1975. febr. 26).

Nagyon hálásan köszönöm, hogy levelemre azonnal válaszoltál; de azt írtad benne, hogy majd részletesen fogsz még válaszolni rá. Én nagyon vártam leveledet, azt hittem, hogy Dávid Zs. ról fogsz írni, s nagy csalódást éreztem, amikor megkaptam a második levelet s abban semmi válasz nem volt levelemmel kapcsolatban. Csak körlevél félek. Hiszen tulajdonképpen én a választ megkaptam, ami fontos volt számomra, ezért nagy elismeréssel és hálával voltam Irántad, mondtam is Arankának: "Látod, ez Mária ft! Ami a lényeg, azt írja röviden, de azonnal." Mondtam, hogy nem vagy olyan nehézkes, mint én. Nem emlékszem, hogy levelemben mit írtam még, amire írtad, hogy részletesen válaszolsz majd rá. Én azt gondoltam, hogy D. Zs. -ról gondoltál még írni, ezért volt bennem csalódás érzése. Születésnapomra írt kedves részletes leveledért nagyon hálásan gondolok Reád.

Huszár M. testvéremrôl nem sokat tudok írni. Mikor a Csörsz utcai óvóhelyiségben voltunk, 2 levélkét kaptam Tôle: az egyik jan. 4-i keltezéssel a másik jan. 21. E levélkében én nem igen látok olyasmit, ami Nektek segítségül lehetne valamiben. Egyszer azután a vége felé el is jött meglátogatni, de dátumom nincs errôl, hogy mikor. Nagyon drága volt, most is szemem elôtt látom, milyen sokáig integetett (amikor kikísértem) ezzel: "a viszontlátásra itt, vagy odafennt. "Hogy mirôl beszélt az utolsó találkozásunk alkalmával, erre nem emlékszem. Így Csaba utcai munkájáról csak annyit tudok, mint amit az a nô elmondott, akivel együtt mentek vasárnap délután G.E. t-t meglátogatni, hogy vasárnap délelôtt azt mondta neki: " Óh kedves Annám! legszívesebben hazamennék!" T.i. elôzôleg volt ott, az ottlakók között valami egyenetlenkedés és ez annyira fáj Margit t-nek, hogy még most is, mikor az Úr ítélô hatalma alatt vagyunk és bûnbánattal kellene telve legyünk, egymással veszekszünk. Ezt mondotta ennek az asszonynak. Nevére nem emlékszem már (Király Ferencné, Schwarz Anna) nem tudom, de ő ezt sokaknak elmondta, úgy gondolom. S még azt is mondta, hogy milyen áldott áhítatokat tartott Margit testvérünk nekik és hogy milyen buzgóságosan elmerülve az Úrban imádkozott fent a szobájában. Csak a legnagyobb

elismeréssel szólt Margit testvéréről. Délután együtt mentek Gráff E.t látogatására. Útközben lövéseket hallottak a másik oldalról, ez az Anna megijedve szólt Margit t-hez. Margit t. azt mondta neki: Ne féljen Annám! Velünk van az Úr Jézus.." Ez volt az utolsó szava. Többet nem szólt. Jött a szívlövés, az Úr hazavitte. Ez az asszony is megsérült több helyen, de még fel tudott mászni a Sziesztába, ott elmondta az esetet és onnan mentek ki Margit testvérért és miután meg volt halva, hazavitték a Csaba utcába és ott temették el ideiglenesen... Én nem voltam ott. Annak idején kedves Anyánknak én frissen mindent elmondtam, amit tudtam, amikor legközelebb kimentem - talán Acsai Julianna jelölttel mentünk ki az Anyaházba. Arra nem emlékszem, hogy ki hozta nekem az üzenetet a Csörsz utcába arról, hogy H. M. t meghalt. -

Most néhány hónapja nagyon feledékeny lettem. Többet nem tudok M. t-ről. Előbbeni életéről csak annyit írhatok, hogy megszentelt életű, az első szeretetben élő Testvér volt. Áldott emlékezete! Szolgált és szeretett! A körlevélben említett munkákról, Pax és stb. nem tudok semmit. Ezeken a helyeken nem dolgoztam. - Az Úr áldja meg munkákat! Valójában nem tudom miről van szó, csak sejtem, hogy Sztehlo nt úr életrajzához szükséges valószínűleg, vagy a Fébénk történetéhez? Talán Hokol (??) Ilona testvér tudja, de régen nem beszéltem vele. Levelezni szoktunk télen. Irta, hogy készül eljönni. Bizonyosan tudtok mindent Élimről! I.t. nyugdíjban van januártól stb. Nagy szeretettel gondolva Reátok. Urunk további áldását kérve életetekre, meleg testvéri szeretettel öllelek, csókollak Mindkettőtöket Gizella testvéretek

Tudom hamar jön Mesterem,

Az óra fut, a nap közel,

Előtte állok csakhamar

Édes Jézus jövel, jövel!